

פחד דוד

פרשת ויקרא החודש א' ניסן תשע"ה 759

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

הקרבה עצמית בצל משפט הקרבנות

וחלילה לא יחשוב האדם שהיות וכבר הקריב מעצמו בבוקר - כבר עשה את מלאכתו, אלא יתמיד במלאכת ההקרבה בכל היום כולו, ומן השמים יסייעו בידו.

ונראה שבימינו אנו משבטלו הקרבנות, ההקרבה העצמית היא התחליף לקרבן, שכאשר אדם ירגיל עצמו להקריב מעצמיותו, הרי שבאופן טבעי הוא יתנזר מן התאוות ושאר תענוגות העולם, אשר דרכם למשוך את האדם לדבר עבירה. כמו כן אם רוצה אדם להקריב מעצמו, הרי שיש לו בתחילה להסיר מעליו את הספק, ורק אז יבוא לידי אמונת ה' יתברך, ויתאמץ להקריב משלו למענו. ורמז לכך ניתן לראות מן העובדה שחג הפסח שהוא חג האמונה חל מיד לאחר חג הפורים, שהוא חג שבו אנו מסירים את הספק (עי' יערות דבש דרוש ג) וקרירותו של עמלק. ומשמע מכך שבכדי לחוג את חג הפסח ולחוש את האמונה בכל עצמותינו עד אשר נרגיש כאילו אנחנו היינו עבדים במצרים, עלינו תחילה להסיר מעל עצמנו את הספק שהיא דרכו של עמלק. ולאחר כל זאת מגיע חג השבועות שהוא חג מתן תורה - הדורשת הקרבה עצומה, לומר לך שהדרך לקניין התורה והקרבה עצמית, עוברת דרך האמונה הנרכשת על ידי הסרת הספק.

וזכור אני שכאשר הייתי ילד קטן במרוקו, לא לימדו אותנו הרבה תורה, אלא העצימו בקרבנו את האמונה, ורק לאחר שאמונת ה' השתרשה בלבנו, התחילו ללמד אותנו תורה הדורשת הקרבה ומסירות נפש. ואם חש האדם שאין בכוחו למסור ולהקריב מעצמו למען הקב"ה, הרי שיש לו לפשפש בעצמו האם מידת האמונה מושרשת היטב בתוכו, או שמא הספק הוא זה שמכרסם בתוכו ומונע ממנו את היכולת להקריב קרבן לה'.

ונראה לומר שהאות א' הזעירה המצויה במילה "ויקרא" באה ללמדנו, שעל האדם ללמוד מן הקטנים שבחבורה הרומזים לאות א' הזעירה, שכשם שהקטנים בתמימותם מוכנים למסור נפש עבור מיני מתיקה, כך גם האדם צריך לחנך ולהרגיל עצמו למסור נפש בלימוד התורה וקיום מצוותיה.

כל אדם בעולם נברא ונוצר לשם מטרה ותכלית כלשהי, ובירידתו לעולם המעשה עליו להשלים את תיקונו ולמלא את היעוד לשמו הוא נוצר. וקשה מנין ידע האדם מהו היעוד לשמו הוא יחיד ונוצר, ולמענו נשמתו ירדה לעולם, הרי עולם זה מלא וגדוש בניסיונות וקשיים לרוב, וכיצד ידע האדם מהו הניסיון המכוון עבורו לצורך תיקון ייעודו. ונראה לומר שדווקא בדברים בהם האדם חש קושי ממש לעבוד את ה' - שם עליו להשקיע את כל המרץ והכוחות. וכגון אדם שקשה לו עד מאוד להשכים בבוקר לתפילה ולהתפלל במניין, יתכן ומן השמים הביאו עליו קושי זה היות ומטרת תיקונו להתחזק בעניין התפילה, ומתוך שהוא מתגבר על עצמו ומוסר נפש עבור תפילה במניין, הוא משלים ומתקן את ייעודו.

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם" (ויקרא א, ב)

"אדם כי יקריב מכם" נראה לומר שהדרך המרכזית לעבוד את ה' הינה על ידי הקרבה.

ישנם כמה סוגי הקרבה, יש הקרבת קרבן חטאת לאחר שהאדם חטא. וישנה הקרבה הבאה מתוך עצמיותו של האדם אף מבלי שעשה קודם לכן חטא.

הקב"ה מבקש מעימנו שכל אחד יקריב מעצמו למענו יתברך. ואם נתבונן בלשון הפסוק נראה שזהו פסוק נפלא, שנאמר בלשון הפסוק 'מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן'. ונראה שהמילה 'בהמה' - רומזת על הבהמיות המצויה בתוך כל אדם, ומשמע שעלינו להקריב את החלק הבהמי והחומרי שבקרבנו בשביל רצונו של מקום. ולמעשה כל אדם מעצם בריאתו זומה לבהמה, וכבר נאמר (איוב יא, יב) "עירי פרא אדם יולד", ורק חינוכו לדרך התורה והמצוות בכוחם לעדן אותו ולהשיל מעליו את קליפת הבהמיות. כמו כן כשם שהבהמה אוכלת שותה וישנה, אף אנו נוהגים לעשות כן.

אך הדבר שמבדיל אותנו מן הבהמה, זהו כוח הדיבור שחנן אותנו הבורא, על ידי שנפח בנו נשמת חיים מן העליונים. וכל עוד האדם משתמש בכוח הדיבור שניתן לו ומקדש את פיו בלימוד התורה, אזי קליפת הבהמיות מסתלקת הימנו, אך אם חלילה אינו מקדש את פיו בלימוד התורה, אזי הבהמיות מתלבשת בו יותר ויותר.

על הכתוב (ויקרא יט, ב) 'קדושים תהיו כי קדוש אני', פירש על כך הרמב"ן 'קדש עצמך במותר לך', דהיינו שעל האדם להסיר מעליו את השכבה הבהמית שבו, על ידי שיקדש ויזיר עצמו מריבוי אכילה, שתיה, שינה ושאר תענוגות, שעל אף שמצד הדין מותרים הם לו, מכל מקום עצם ההינזרות מהם מרוממת את האדם ומקדשת אותו, ואף מבדילה אותו מן הבהמה.

נמצא אם כן הקרבה עצמית אינה רק הימנעות מן העבירה עצמה, אלא גם הקפדה בסייגים ובגדרים אשר בכוחם לקדש את האדם ולשומרו מפני העבירה. כמו כן בזמן שאדם חפץ ללכת למקום בילוי מסוים, ותחת זאת הולך לבית המדרש - לזה יקרא הקרבה. וכגון זה אם ברצונו להמשיך בשנתו, אך הוא דוחה רצון זה וקם כארי לעבוד את עבודת הבורא, גם לזה יקרא הקרבה, שכאמור מסלקת מן האדם את החלק הבהמי שבו.

'מן הבקר' - פירושו, מן הבוקר, דהיינו מזמן שבו מתחיל האדם את יומו. ומשמע מכך שאם ברצות האדם להקריב מעצמו למען הבורא, עליו להתחיל זאת כבר מן הבוקר בזמן שפוקח את עיניו. וכאשר הבוקר מתחיל מתוך הקרבה עצמית למען הבורא, אזי כל היום כולו נמשך אחר אותה פתיחה של בוקר, בבחינת מצוה גוררת מצוה.

'מן הצאן' - זהו כל היום כולו, אשר גם בו על האדם לעמוד על משמרתו ולהקריב מעצמו למען ה' יתברך,

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 17:14 | 17:30 | 17:21 | 17:32

מוצאי שבת 18:28 | 18:30 | 18:29 | 18:30

רבינו תם 19:08 | 19:05 | 19:07 | 19:08

הילולא דצדיקיא

א - כ"ק רבי שלמה פינטו זיע"א

ב - רבי שלום דב האדמו"ר מחב"ד

ג - רבי יחיאל מיכל המגיד הקדוש מזלאטשוב

ד - רבי יעקב צבי מניקלבורג מח"ס "הכתב והקבלה"

ה - רבי אברהם יהושע העשיל ה"אובה ישראל" מאפטא

ו - רבינו מאיר מהר"ם שיף

ז - רבי ששון מזרחי מח"ס "באתי לגני"

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "כה אמר ה' א-להים בראשון". (יחזקאל מה).

הקשר לפרשה: בהפטרה נקרא על הקרבנות שיביא הנשיא בראש חדש ניסן, וכמו כן מסופר על ענין חג הפסח, וכך גם המפטיר של שבת החודש עוסק בענין ראש חדש ניסן וחג הפסח הממשמש ובא לטובה.

"ובבוא עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחות יצא דרך שער נגב והבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכחו יצא ויצא". (יחזקאל מז. ט)

הטעם שצריך לצאת מדרך שער אחר, כתיב החסיד יעב"ץ; הקפיד ה' שלא יראה השער שתי פעמים פן ישוה בעיניו לשער ביתו, וקירות הבית לקירותיו. וזה שייך רק בעם הארץ שהערכתו למקום היתה רק מצד הדמיון בלבד, לכן התפעלותו רבה בפעם הראשונה ואחר כך תמעט.

אבל הנשיא שהוא מורם מעם והשגתו היא מצד השכל ולא מצד הדמיון ככל שיוסיף להתמיד תגדל הערכתו ואהבתו ולכן יצא מדרך השער אשר בא בו.

ביאור הדברים הוא, שבתכונת נפשו של האדם טבועה בו מידת ההסתגלות, ולפעמים יש לאדם התעוררות לקדושה, ובשעה הראשונה היא כאש יוקדת הבוררת בו, אבל עם הזמן החולף - הולכת ודועכת האש אט אט. ועל כן חובה על האדם לשמור שאותה אש קדושה לא תעומעם ואדרבה היא תוסיף לבעור כבתחילה.

חרדת הקודש האופפת את היהודי כשהוא עולה לבית המקדש, היא נכונה ורצויה לפני הבורא. ובכדי לשמור על אותה תחושה מיוחדת, הקפיד השי"ת שלא יצא דרך אותו השער - מפני שאם הוא יראה את אותו השער שתי פעמים, אזי תסור החרדה ממנו עד שישוה בעיניו כמו שער ביתו, וקירות בית המקדש כקירות ביתו.

ומכאן מוסר השכל לכל עובד ה' שבכל התעוררות של קדושה, לשמור שאותה התעוררות לא תדעך ותישאר כבתחילה, וכך יוסיף לעלות מחיל אל חיל.

(שיחות מוסר)

שנת הארץ

המצוה להפקיר פירות שביעית נאמרה רק בפרי הקדוש בקדושת שביעית, לכן בפירות חובת הפקד מתחילה לאחר צמיחת הפרי, בתבואה רק אם הביאה שליש בשנת השמיטה, ובירקות הנמצאים בקרקע בכניסת השנה השביעית. באתרוג הולכים אחר חנטה כאילן, אף על פי שלגבי קדושת שביעית חוששים שדינו גם כירק.

פירות הקדושים בקדושת שביעית, פטורים מתרומות ומעשרות. יש אומרים שהטעם מאחר ומצוה להפקיר את הקרקע, ופירות הפקר פטורים מתרומות ומעשרות, גם פירות שביעית פטורים מתרומות ומעשרות. ויש אומרים שהתורה פטרה פירות שביעית מתרומות ומעשרות גם אם לא הפקירו אותם.

פירות שגדלו בשדה של נכרי בכל השנים חייבים בתרומות ומעשרות אם גמר המלאכה היה ביד ישראל, כמו שמצוי באלו שקונים ענבים ליין. גם בשנת השמיטה צריך להפריש מפירות אלו תרומות ומעשרות אולם אין לברך על הפרשה, ויש להפריש מעשר עני, ויש שכתבו להדר ולהפריש בנוסף גם מעשר שני, ומחמת הספק לא צריך לתת את המעשר לוי ללוי, ולא את המעשר עני לעני.

במסילה נעלה

הבא ליטהר מסייעים אותו

להם בעניין שלום הבית.

הבעל טען שאשתו איננה מתייחסת אליו כראוי, ואילו האישה טענה לעומתו שהוא מצר ומציק לה ללא כל סיבה מוצדקת, ולמרות כל זאת היא סובלת בשתיקה, לא מתרעמת ולא צועקת עליו כלל.

"האם אשתך צודקת בדבריה?" שאלתי את האישה.

"כן" השיב האישה, "היא צודקת, אך---"

לא אפשרתי לו להוציא מילה נוספת מפיו וגערתיו בו:

"אם אכן ציערת אותה והצקת לה, ובזאת אתה מודה בעצמך, אל תחפש שום תירוצים וסיבות אחרות לחיכוכים ביניכם, כי אתה אשם בהם כאשר אתה מציק לה ללא כל סיבה, ועליך לחדול מכך מיד".

האישה שמע את דברי, ואני הכרתי על פניו שהדברים הלחלו בתוכו. הוא הכיר בכך שהוא התאכזר לזוגתו ללא כל הצדקה, ולאחר שהודה במעשיו בפיו, הוא גם הבין שהאשמה לבעיית השלום בית השוררת ביניהם מוטלת על כתפיו.

לעיתים קורה שעל מנת להביא לשלום בית בין בני זוג - ישנו צורך במתווך חיצוני, כיון שאדם קרוב אצל עצמו ובגלל הנגיעה האישית שלו בדבר, קשה לו לראות את נגעי עצמו ורק אדם שלישי ואובייקטיבי יכול לעזור אותו לכך שהוא המקור לכל הבעיות בשלום הבית.

ברוך ה' שזכיתי להיות הצד השלישי בסיפור זה ולגרום לחייהם המשותפים של בני הזוג להשתפר.

באחת מקבלות הקהל שערכת, בא לפני אדם וסיפר שברצונו להתגרש מאשתו כיון שהיא ממררת לו את חייו, וכיון שהוא איננו מוצא כל טעם בחיים משותפים אלו - הוא בא לשמוע את דעתי כיצד עליו לנהוג במצבו.

לשמע דבריו יעצתי לו שידחה מעט את רצונו להתגרש מאשתו, ובמקום להתגרש ממנה - שיקבלו על עצמם להתחזק בשתי מצוות שבזכותן שלום הבית ישוב לשרור בביתם.

הצעתי ליהודי שיקבל על עצמו להניח תפילין מידי בוקר, ושאשתו תקבל על עצמה לשמור את דיני טהרת המשפחה בדקדוק רב. ואמרתי לו שכאשר הקב"ה יראה שהם באים לקראתו ומקפידים בקיום מצוותיו - אף הוא יבוא לקראתם ויקל מעליהם את הניסיון הקשה שבו הם מצויים, כמאמר הכתוב "הבא ליטהר מסייעים אותו" (שבת קד, א).

זמן רב לאחר מכן פגש אותי שוב היהודי ואמר לי שכבר תקופה ארוכה הוא מבקש להיפגש עימי כדי לבשר לי שהוא ואשתו קיבלו את עצתי ועשו כדברי, ובחסידי שמים השלום שב לשכון בביתם, והם אינם מעוניינים עוד בגירושין כלל.

אדם קרוב אצל עצמו

באחת השנים באו לפני בני זוג וביקשו שאתווך ביניהם ואעזור

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

חמור יותר

אסור לאדם לספר לשון הרע על מי שעשה לו עוולה, אף אם מספר את האמת, כיון שבודאי אין כוונתו לתועלת. וכל שכן אם אותו אדם לא עשה לו עוולה אלא רק נמנע מלהיטיב עמו, כגון שלא הלוה לו ממון, שבודאי אסור לספר זאת לאחרים. וכל שכן שאסור לספר על אנשי עיר שלמה שלא היטיבו עמו, שזה לשון הרע חמור יותר.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

חומר עוון הרהור רע

"אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אותו לרצונו לפני ה'" (ויקרא א, ג)

הרמב"ן הזכיר שעולה באה לכפר על עוון הרהורי הלב. וכן נאמר 'ונשמרת מכל דבר רע, ודרשו חז"ל שלא יהרהר אדם ביום שמא יבוא לידי טומאה בלילה. ולכן הרהור רע צריך כפרה והבאת קרבן. יש מאן דאמר (ויק"ר ז, ג) שגם על הרהור רע צריך להביא עולה. ואמרו חז"ל (קידושין לט, ב) "מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, הרהור רע של עבודה זרה הקב"ה מצרפו למעשה". ובאמת יש לשאול מה החילוק בין מחשבה רעה להרהור רע.

נראה לבאר, כי מחשבה אין בה ממשות כלל, גם הנאה אין בה. הנה אדם שיחשוב שהוא עשיר, לא יחיה לו מזה שום הנאה, כי סוף סוף אין לו את תחושת העושר, אבל כאשר אדם מהרהר בהרהור רע, הוא נאנח מתוך הנאה ויוצא לו מתוך פיו הבל, ובזה יש ממש. כמו שאדם שיש לו צרה, נאנח ובזה מרגיש את צערו, כך אדם שרואה ראייה רעה או מהרהר בהרהור רע, נאנח בהנאה ובזה מבטא את הנאתו. לכן להרהור רע יש ממש בניגוד למחשבה שאינה כלום. על כן דווקא הרהור רע צריך כפרה לקרבן.

האדם הוא חלק א-לוה ממעל, וכל גופו קדוש. על כן לא זורקים שום דבר מן האדם, אפילו ציפורניים. וגם ההבל שמוציא מפיו, אסור שילך לאבדון וצריך שיהא קדוש, וחלילה לא לטמאותו בעבירה ובהרהור רע. וידוע שהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו נקרא הבל קדוש (עי' שבת קט, ב). ליסוד זה שהבל יש בו ממש, יש להביא שתי ראיות.

סבי זקני הרב האלוהי רבי חיים ויטאל זצוק"ל (עי' ספר הליקוטים בראשית א) כתב שבכל אוכל יש חלק רוחני, מכיוון שהאוכל נברא מהבל פיו של הקב"ה, כי הרי הגשמים יורדים במאמר פיו של ה', הצמחים נבראו מהבל פיו של ה' וגדלים בהבל פיו של ה'. וכמו שאומרים בתפילה "ברוך שאמר והיה העולם". והבל זה נשאר טבוע באוכל, על כן יש בכל אוכל דבר רוחני. [נראה להוסיף שיש רוחניות באוכל בזה שמברכים עליו ברכה לה].

בפשטות היינו אומרים שהבל אין בו ממש, שהרי בהבל אי אפשר ליצור כלום, אפילו לקנות בית ולצוות על פועלים אי אפשר בהבל, ואדרבה היה נראה שלדיבור יש ממש יותר מאשר להבל, כי דיבור אפשר סוף סוף לקנות דברים ולהנהל משא ומתן. אבל מדברי רבי חיים ויטאל זיע"א רואים שדווקא להבל יש ממש, ולכן מתאפיין האוכל ברוחניות מאחר ונוצר מהבל פיו של ה'.

אם כן מוצאים שהבל הוא דבר שיש בו ממש, וזה ראיה לדברינו שהבל פיו של האדם יש בו ממש, וצריכים לשמור עליו בקדושה.

עוד ראיה ממה שאמרו חז"ל (שבת קט, ב) "אין העולם מתקיים אלא על הבל פיהם של תינוקות של בית רבן", על לימוד התורה של התינוקות לא אמרו, אלא על "הבל פיהם", להראות שגם הבל יש בו ממשיות, וגם על זה מתקיים העולם וקל וחומר על לימוד התורה שלהם.

והנה בשירת הים זכו בני ישראל לראות מה שהנביא יחזקאל בן בוזי לא ראה בנבואה, וכל זה בזכות הבל פיהם הקדוש שיצא להם מתוך השירה. ומי ששומר על מה שיוצא מהבל פיו יהא קדוש. ואדם שאינו פוגם בדיבורו ובהבלו, קדוש יאמר לו. כפי שהיו בני ישראל בשעה שאמרו שירה בים סוף.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה" (א. ב)

ירמוז לצוות את אנשי חיל, להשתדל לקרב לבבות עם בני ישראל לעבודת ה'.

ולזה יקרא "קרבן לה", כי על ידי חטא האדם יפרד הדבקות של ישראל עם אביהם שבשמים, דכתיב (דברים ד. ד) "ואתם הדבקים בה'", ויהיו נבדלים ומרוחקים מהשכינה, והאזון ברוך הוא יקפיד כביכול על הדבר ויתאוה לקרב אותם אליו.

וציוה להוכיח לכל הרחוק ולקרב לבו, גם העניש למעלים עין מהדבר. וזה לך האות אשר צוה ה' להתחיל ממקודשיו, והגדיל שכר המזכה כמאמר התנא (יומא פז.) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, כי ישמרנו ה' משגינותו, והם הדברים הנאמרים כאן.

מן המעיין

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה" (א. ב)

רש"י מדייק מהמילה "אדם", ללמדך מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו - אף אתם לא תקריבו מן הגזל.

והקשה על כך רבי יוסף ישר שליט"א בספרו "לבוש יוסף", מה החידוש הוא שלא נקריב מן הגזל, והרי פשוט הדבר שאין להקריב מן הגזל, שהרי זה מצוה הבאה בעבירה. ואם כן מדוע צריכים אנו ללמוד מאדם הראשון שלא מקריבים קרבן מן הגזל?

ותירץ כי אכן לפעמים אדם גוזל את הבהמה כששוחט אותה, שהרי אמרו חז"ל (ירושלמי מכות ה.) שאלו לחכמה: חוטא מהו ענשו? אמרה להם "חטאים תרדוף רעה". שאלו לנבואה, אמרה להם "הנפש החוטאת היא תמות". שאלו לקדוש ברוך הוא, אמר להם יעשה תשובה ויתכפר לו.

ובזמן שבית המקדש קיים, מחלקי התשובה הוא להביא בהמה לקרבן. וכיצד הותר לקחת קרבן ולשחטה תמורת מיתת האדם, הרי הוא גוזל את הבהמה, שהרי האדם חטא ולא הבהמה!?

אמנם כל זה כשהאדם שוחט את הבהמה ללא צורך כלומר לשם הנאתו, אבל אם הוא שוחט את הבהמה ובלבו הרהורי תשובה והוא מלא הכנעה וחרטה, אז אדרבה הבהמה נתקנה על ידו שהרי קיימה את מטרת בואה לעולם, ועוד שאם יש נשמה מגולגלת בבהמה הרי היא חוזרת למנוחתה בעולם הבא, ומעתה לכן גם כתוב "תקריבו את קרבנכם" (ויקרא א, ב) כי מעתה היא שלכם.

"מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את

קרבנכם" (ויקרא א. ב)

רעיון מוסרי דרש רבי יהודה מועלם זצ"ל, בפירוט סוגי הקרבנות שנמנו בפסוק:

בהמה - מה שנותנים לה היא אוכלת, ואם יניחו לפני כמות גדולה, היא תאכל עוד ועוד כפי תאוות האכילה הטבוע בה. ובא הפסוק ללמדנו שלא לנהוג כמעשה הבהמה לאכול לשם תאוה והנאת הגוף, אלא אך ורק לשם שמים.

מן הבקר - לשון ביקור. לרמז על הסחורה שעושים בה ביקורות לעיתים קרובות. וללמדנו כשם שאדם מזדרז לבצע ביקורת בסחורתו עוד בבוקר בבוקר בכדי להרויח עוד ממון, כך יש להזדרז בעבודת השי"ת בבוקר ובערב בכדי להרויח עוד לימוד תורה, מצוות ומעשים טובים.

ומן הצאן - הנה הלבוש שאנו לובשים בא מהצמר של הצאן, והחלב אף הוא בא מן הצאן. וללמדנו כשם שהצאן אינו טורח על לבשו ועל מזונו, אלא הדבר בא לו כדרך הטבע,

כך האדם לא יטרח יותר מידי בשביל מזונו ובגדיו, אלא יטרח מעט בשביל ההשתדלות ויבטח בהשי"ת שיכין לו כל צרכיו במילוי ובריווח.

מסילות לאמונה

פרקים במסילות ישרים וארחות צדיקים

כאשר הגאון רבי יחזקאל לנדא זצ"ל, בעל ה"נודע ביהודה", נתמנה לכהן כרבה של העיר פראג, הוא הבחין במנהג זה שיש בו משום פגיעה בכבודם של העולים לתורה, ולכן החל גם הוא לומר את הברכות מתוך הטבלא - וכך בעצם הוא שמר על כבודם של העולים לתורה, בעיקר מאותם אלו שנצבר מהם לומר את ברכות התורה בעל פה.

והנה עוד מעשה רב' בן ימינו שיש בו גם אקטואליה לתקופה זו של השנה, לקראת חג הפסח הקרב ובא ("דרכי אבות" ב. רע"ג):

מִרְן הַגְּאוֹן רַבִּי אֶהְרֹן יְהוּדָא לִיב שְׁטִינְמָן שליט"א, נהג להחמיר ולהכין בביתו מערב חג הפסח מים מסוננים לצורך החג, זאת מחשש חמץ שאינו בטל אפילו במשהו.

שנה אחת שפכה הרבנית, בטעות, את כד המים, והצטערה על כך רבות. אולם מִרְן שליט"א הרגיע אותה ואמר לה כי זאת חומרה יתירה שנהג בה, ואינו חושש כלל לשתות מים מן הברז כדעת פוסקים רבים שמתירים זאת לכתחילה.

וכך במשך עשרות שנים לאחר מכן השתמש מִרְן שליט"א במים מהברז בכל חג הפסח, וסירב להיענות לבקשת בניו להכין לו מים מערב החג. רק לאחר פטירתה של הרבנית ע"ה, קרא מִרְן לבניו ואמר להם "הפעם אבקש מכם להכין לי מים לחג הפסח". "מה נשתנתה שנה זו משנים קדמוניות"? שאלו הבנים את אביהם. והוא השיב להם: "עד כה הקפדתי בכבוד האשה, אפילו במשהו. השנה רצוני לחשוש לדעת הפוסקים המחמירים להכין מים לפני הפסח מחשש חמץ במשהו".

ונזיפות שיחלוק לו רעהו, בידעו שאין רוב בני אדם אצילי המידות, ומה אפשר לתבוע מהם. ובכל זאת רוחש לבו להם יקר וכבוד, ואין בלבו הרהורים רעים מעין זלזול בכבוד הבריות, כי תפנוקי הנפש מפנקים את בעליהם להיות משמש, למען הטוב המלא, גם בשני הפכים בנושא אחד, ולהיות מאשים את עצמו על כל שעל על חסרון השלימות בסגולת המידות, ולהיות מזכה את אחיו זכות גמורה ומוחלטת אף אם כעבות עגלה חסאיו".

ובמקום אחר, הוא עצמו, בעל ה"חזון איש" זצ"ל, מעיד על תכונת נפשו בנושא זה ("קובץ אגרות א. לג) "נהנה אני לשמח לבות בני אדם ומאוד חובתי להיהרר מלגרום אי נעימות לבני אדם אף לרגע אחד".

חושש במשהו לכבוד

בבית הכנסת הגדול שבפראג היתה מונחת על הבימה טבלה מיוחדת עליה היו חרוטות בכתב אומן 'ברכות התורה'. טבלה זו, כפי שמצוי לראות אותה בבתי כנסיות רבים, היתה מיועדת - בעיקר - לאותם אלו שברכות התורה אינן שגורות על פיהם בעל פה; חתני בר מצוה, נערים צעירים, או מבוגרים שמסיבה כל שהיא מעדיפים לברך דווקא מתוך הכתב.

במשך השנים הפכה אותה טבלה לסמל סטטוס וסימן היכר לעם הארץ; כל מי שנזקק לומר את הברכות מתוך הטבלא 'זכה' בתואר 'עם הארץ', וכדי בזיון וקצף.

על יסוד דברי המשנה באבות "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", פירשו חז"ל בהרחבה באבות דרבי נתן; הא כיצד? מלמד שכשם שרואה את כבודו - כן יהא אדם רואה את כבוד חברו. וכשם שאין אדם רוצה שיהא שם רע על כבודו - כך יהא אדם רוצה שלא להוציא שם רע על כבודו של חברו.

ומה נעמו דבריו המאירים של בעל ה"חזון איש" זצ"ל, בדבר חומרת עבירה זאת של פגיעה בכבוד הזולת וכיצד יש לנהוג במשנה זהירות על מנת שלא להיכשל באיסור זה ("אמונה ובטחון" פרק א):

"יש איש מתאווה להשיב לזולתו, היפגשו עם רעהו הוא לו לחדוות לב, מקבלו בסבר פנים יפות, חרד אולי לא קלע אל המטרה לפי רוח רעהו, אולי דיבר דבר שלא כהוגן, כי אין כאב לב אצלו, ככאב של פגיעה בכבוד חברו, או שחסר מרעהו חסד. ומעולם לא נפגע הוא מרעהו, כי לבו המלא אהבה תכסה על כל פשעים, והוא מוכן מראש לקבל באהבה נאמנה פצעים

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

רבי ניסים אביצור סיפר, שרבי חיים זיע"א קרא לו מספר פעמים, וביקש שיתלווה אליו כדי לאסוף כספים מאנשי העיר, ולחלק אותם לצרכי צדקה. לא כל אחד זכה להתלוות לרבי חיים זיע"א באיסוף הכספים, באשר היתה זו זכות גדולה, והוא, רבי ניסים זכה לכך.

בכל יום שיש היה רבי חיים זיע"א יוצא לאסוף מצרכי מזון, ובאותו יום הוא לא היה אוסף כסף. הסיבה לכך היתה כיון שידע הצדיק שהזמן מצומצם, והעניים לא יספיקו לקנות בכסף זה מצרכים לשבת. לכן בימי שיש הוא היה נוטל אך ורק מצרכי מזון, כך שהוא יוכל לתת אותם לעניים, לכבוד שבת קודש. לעומת זאת, בשאר ימי השבוע הוא היה אוסף כסף ונותן אותו לצדקה.

כשהיה רבי חיים זיע"א מגיע לבתי האנשים ליטול מהם את המצרכים, הוא היה מדבר אליהם דברי נבואה, והיה יודע לומר לנשים את הכמות שהן ביטול באותו יום, וכמה הם יאכלו במשך ימי השבוע, ואם כן, את המותר יכולות הן ליתן לצדקה.

רבי ניסים אביצור, היה מתפלא על כך:

יהודים שכל מחשבותיהם בתורה ובמצוות, בקדושה ובטהרה, עוזבים את הכל ומוסרים את נפשם למען הזולת. במקום לעסוק בתורה, היה רבי חיים זיע"א, כביכול, משפיל את עצמו והולך מבית לבית כדי לאסוף מצרכי מזון לעניי העיר.

כשסיפר רבי ניסים את הדברים הללו לכ"ק מו"ר שליט"א, שאל אותו מו"ר שליט"א: "האם אתה בעצמך הלכת עם רבי חיים?"

"כן! - ענה רבי ניסים - אני בעצמי הלכתי עמו מבית לבית, והוא מילא עגלות שלמות באוכל ובמזון".

או אז אמר מו"ר שליט"א לעצמו: "אוי לך דוד, עדיין לא הגעת לקרסולי רגליו של סבא שלך זצ"ל. מתי עשית דבר כזה בחייו? מתי נתת פרוסת אוכל לעני? הרי תמיד פטרת את עצמך בכסף. סבא שלך ירד אל העם בכל שנותיו, ולכן זכה להיות נביא, בעל רוח-הקודש. שכן, אדם שיורד אל העם לעזור להם, ה' פותח בפניו את כל השערים ואת כל הדרכים להגיע אליו. השם יתברך אוהב אדם כזה שעוזר לאחיו, ממלא אותו ברוח בינה ודעת, ברוח של קדושה וטהרה כדי שימשיך בעבודת הקודש לעזור ולסייע לנצרכים".

"כיום, בעוונותינו הרבים - יש רבנים שדואגים לכבודם שלהם, ולא חפצים ללכלך את ידיהם בקציצות בשר ובתבשילים אחרים, שראוי לאסוף אותם למען העניים ובני התורה, שאין להם במה להשביע את נפשם ונפש בני ביתם הרעבים ללחם. יושבים הם במשרדיהם וממתינים שאחרים יעשו את מלאכתם. ואולם, הרבנים של פעם לא ראו כלל פגיעה בצדקותם, כשעשו את הכל לבדם למען העניים והנוקמים. אשריהם ואשרי חלקם".

"וכבר מצינו כזאת אצל הרבה צדיקים, כמו הבעש"ט זיע"א, רבי משה לייב מסאסוב זיע"א, ורבי לוי יצחק מברדיצ'וב זיע"א, והרבה מצדיקי המערב זיע"א, אשר היו יורדים אל העם בכבודם ובעצמם ומספקים לדלים ולאביונים את צרכיהם בריוח ובכבוד".

ודברי פי חכם ועניו, חן.